

מסלולים בערבה

להזמנת מדריכים מקצועיים, לקניית מפות סימון שבילים, ניתן
לפנות לבית ספר שדה חצבה- 086581546/76
החוברת איננה תחליף למפת סימון שבילים מתאימה

שם מסלול	אורך בק"מ	משך הטיול	דרגת קושי	מעגלי	הערות
נחל פרס	5 ק"מ	3 שעות	בינוני	כן	גבי מים מלאים בעונה
נחל תמר	1.5 ק"מ	כשעה	בינוני	לא	לא מומלץ לבעלי פחד גבהים. משך המסלול מתארך משמעותית ככול שהקבוצה גדולה.
נחל צפית	4 ק"מ	3-4 שעות	בינוני	לא	לא מומלץ לבעלי פחד גבהים. משך המסלול מתארך משמעותית ככול שהקבוצה גדולה.
צפית תמר	4 ק"מ	4 שעות	בינוני	לא	לא מומלץ לבעלי פחד גבהים. משך המסלול מתארך משמעותית ככול שהקבוצה גדולה.
המכתש הקטן	7 ק"מ	3-4	בינוני	לא	
גבי ימין	1 ק"מ כיוון	כשעה	קל	הלוך ושוב	גבי מים מלאים בעונה, מתאים לפיקניק
עין ירקעם	0.5 ק"מ כיוון	30 דקות	קל	הלוך ושוב	גבי מים מלאים בעונה, מתאים לפיקניק
ימין חתירה	9 ק"מ	7 שעות	מיטיבי לכת	לא	גבי מים מלאים בעונה, יש להצטייד במים ליום טיול, ולהתעדכן בתנאי מזג אוויר.
סנפיר קטן	3 ק"מ	כשעתיים	בינוני	לא	
סנפיר גדול	5 ק"מ	4 שעות	מטיבי לכת	לא	אין לצאת למסלול בעומס חום
נחל גוב	3.5 ק"מ	3 שעות	בינוני	כן	גבי מים מלאים בעונה
מעלה עקרבים רומי- נחל גוב	8 ק"מ	7 שעות	מיטיבי לכת	כן	גבי מים מלאים בעונה, יש להצטייד במים ליום טיול, ולהתעדכן בתנאי מזג אוויר.
גבעת חצבה	1.5 ק"מ	שעתיים	משפחות	כן	מומלץ בשעות אחרי הצהריים
תמר המקראית		שעה וחצי	קל	כן	ביקור באתר ארכיאולוגי
דרך השלום	26 ק"מ (נסיעה)	שעתיים	קל	לא	נסיעה לאורך כל המסלול
מצפור שיזף+ ואדי אפריקה	קילומטר אחד	שעה	קל	כן	מסלול הליכה הלוך- חזור, לתצפית ניתן להגיע עם רכב
הר מסור	4 ק"מ	3-4 שעות	משפחות	כן	כניסה בדרך עפר העבירה לכל רכב. לא מומלץ לבעלי פחד גבהים
נחל ברק	4 ק"מ	3.5 שעות	משפחות	כן	כניסה בדרך עפר העבירה לכל רכב. לא מומלץ לבעלי פחד גבהים
כיפת עשת	6 ק"מ	4.5 שעות	מטיבי לכת	כן	אין לצאת למסלול בעומס חום

	הלוך ושוב	משפחות	שעתיים	2 ק"מ כיוון	נחל ביתרון
יש סיכוי למים לאחר עונה גשומה	הלוך ושוב	משפחות	3-4	3.5 ק"מ כיוון	נחל שחק ועין גידרון
	לא	בינוני	5 שעות	6 ק"מ	נחל עקרבים
	כן	קל	שעה		מואה

נחל פרס

- מסלול מעגלי מצפון לצומת הערבה. אורך כ-3 שעות. **כיצד מגיעים:** מביס"ש חצבה נוסעים צפונה, ובצומת הערבה פונים שמאלה לכיוון דימונה (כביש 25) עד הק"מ ה-111 של כביש 25, שם יופיע שלט חום מימין ובו כתוב- "גבי פרס". (נסיעה של כ-25 דקות) מחנים את הרכב ליד השלט.

תאור המסלול: יורדים בשביל המסומן באדום אל אפיק הנחל, בהמשכו של השביל נטפס על אוכף שממנו נפרשת תצפית מרהיבה על האזור. יורדים מהאוכף וממשיכים בשביל המסומן באדום (חוצים סימון כחול של שביל ג'יפים אבל ממשיכים באדום) עד למפגש עם השביל המסומן בירוק, במפגש זה נפנה ימינה לשביל המסומן בירוק. כ-50 מ' אחרי הפיצול יפער משמאל משטח סלע לבן המסתיים במפל, ובו גבים וצל. לאחר מנוחה במשטח הסלע ממשיכים בשביל הירוק, איתו עוקפים את המפל ויורדים אל ערוץ הנחל, שם פונים ימינה לשביל המסומן בשחור, איתו הולכים במעלה הערוץ עד שפוגשים שוב בשביל המסומן באדום, פונים שמאלה ועולים חזרה למכוניות.

- ההליכה במסלול נוחה יחסית ומתאימה למשפחות, במסלול עושר רב של חי צומח, ונופים ייחודיים.

בנוכחות מדריך: נלמד על תופעת השיטפון המרהיבה ועל היווצרות המעוק והגבים, נשמע על הצומח המציף את הערוץ, על משמעות שם הנחל וההיסטוריה שהוא טומן בתוכו ממסעות מעניינים...

נחל תמר

- מסלול אתגרי קצר צמוד לצומת הערבה. אורך כשעה, המסלול אינו מעגלי וניתן להשאיר רכב איסוף בנקודת הסיום.

כיצד מגיעים:

נקודת התחלה: מביס"ש חצבה נוסעים צפונה, ובצומת הערבה פונים שמאלה לכיוון דימונה (כביש 25) עד האנדרטה והתצפית על הערבה, שם מחנים את הרכב (בק"מ ה-107 של כביש 25) נסיעה של כ-20 דקות. (למגיעים מדרום - אין לחצות את הקו הלבן בשביל להגיע לאנדרטה, אלא להמשיך בכביש כקילומטר ולהסתובב כחוק).

נקודת הסיום: כ-20 מ' מדרום לתחנת הדלק של צומת הערבה פונים שמאלה לדרך עפר (עם שלט "לנחל תמר"), נסיעה על הדרך עפר עד לתחנת קידוח. **תאור המסלול:** יורדים מימין לאנדרטה בשביל המסומן בצבע ירוק. לאחר הליכה קצרה מגיעים לקניון צר בו יש לרדת שתי מדרגות סלע, שני סולמות, ומדרון בו מדרגות חצובות וחבל לעזר.

המסלול הינו מרשים ביותר וממחיש את עוצמת המים החוצבים קניונים אדירים בסלע הקשה. **המסלול אינו מומלץ לבעלי פחד גבהים.**

- **המעבר בסולמות הינו איטי ולכן לקבוצות גדולות ייקח זמן רב לעבור אותם.**

- **בימים חמים- מומלץ בשעות הבוקר ואחה"צ כאשר הקניון מוצל**

בנוכחות מדריך: נלמד על עוצמת תופעת השיטפון ועל ערכה בעיצוב הנוף הנגבי, נתמודד עם אתגרים ופחדים, נשמע על ים המלח וההיסטוריה הגיאולוגית של האזור.

נחל צפית

מסלול מגוון ומאתגר בצפון הערבה. אורך כ- 3.5 שעות, מותאם לקבוצות בעלות לפחות שני רכבים.

כיצד מגיעים:

נקודת התחלה: מביס"ש חצבה נוסעים צפונה, ובצומת הערבה פונים שמאלה לכיוון דימונה (כביש 25), בק"מ ה-111 של הכביש יש פנייה מסודרת שמאלה לדרך עפר (לכיוון המכתש הקטן), לאחר נסיעה קצרה על הדרך מגיעים לפנייה חדה מאוד ושם מחנים את הרכב, יש שלט חום "נחל צפית".

תיאור המסלול: לאחר הירידה מהרכבים, הולכים על שביל המסומן בצבע שחור (לאורך כל המסלול), לאחר הליכה נוחה יחסית בערוץ הרחב מגיעים למדרגת סלע בגובה 5 מ' שאותה יורדים ע"י סולם. **המסלול אינו מומלץ לבעלי פחד גבהים.** ממשיכים ללכת כ-1.5 ק"מ ומגיעים לחלקו הקניוני של הנחל בו נרד מדרגות סלע בעזרת יתדות (הגבוה בגובה 2 מ') עד לרכבים. **נקודת סיום:** כדקה נסיעה דרומה מצומת הערבה, לאחר עיקול חד של הכביש פונים ימינה בשלט- "קידוחי תמר 11,5+8", ונוסעים על דרך עפר כ-100 מ'. שם מחנים את הרכבים.

במסלול של נחל צפית ניתן להתרשם ממגוון נופיו של נחל מדברי רחב ולראות שפע של צמחייה מדברית, משטחי סלע וחי האופייניים לאזור, נתרשם גם מנופו של נחל קניוני צר ומעוצמת המים העושים כרצונם בסלע הקשה.

- **בימים חמים- מומלץ לטייל בקניון התחתון בלבד בשעות הבוקר ואחה"צ כאשר הקניון מוצל.**

- **המעבר בסולמות הינו איטי ולכן לקבוצות גדולות ייקח זמן רב לעבור אותם.**

בנוכחות מדריך: נלמד על תופעת השיטפון ותוצאותיה בנוף, נשמע על דרכי ההתמודדות של הצומח והחיות המדבריות עם הסביבה היבשה.

קניוני צפית - תמר

מסלול מאתגר המשלב את הקניונים המרשימים של הנחלים **צפית ותמר** עם תצפית מרהיבה על הערבה, הרי אדום וים המלח. אורך 3-4 שעות וייתכן יותר, בהתאם לגודל וקצב הקבוצה.

כיצד מגיעים:

נקודת התחלה: כדקה נסיעה דרומה מצומת הערבה, לאחר עיקול חד של הכביש פונים ימינה בשלט- "קידוחי תמר 11,5+8", ונוסעים על דרך עפר כ- 100 מ'. שם מחנים את הרכבים.

תיאור המסלול: עולים בשביל המסומן בשחור בנחל צפית דרך סולמות (עד 2 מ'). נגיע לצומת דרכים בסוף המעוק של נחל צפית בה נפנה ימינה לסימון הכחול (עוקף מעוק, הסימון הכחול חוזר בחזרה לכיוון מזרח ממנו בנו, אך מלמעלה). לאחר 1.5 ק"מ נרד ימינה בסימון שבילים ירוק, בירידה תלולה לכיוון נחל תמר דרך סולמות וחבלים (עד 18 מ'). לא מומלץ לבעלי פחד גבהים.

נקודת סיום: כ-20 מ' מדרום לתחנת הדלק של צומת הערבה פונים שמאלה לדרך עפר (עם שלט "לנחל תמר"), נסיעה על הדרך עפר עד לתחנת קידוח.

• המעבר בסולמות הינו איטי ולכן לקבוצות גדולות ייקח זמן רב לעבור אותם.
בנוכחות מדריך: נחשף לתופעת השיטפון ונחוה את תוצאותיה המרהיבות ביותר בנוף, נשמע על היעל- בעל חיים מדברי החי במצוקים התלולים ביותר ועל התאמותיה למדבר היבש, נשמע על ים המלח והערבה וההיסטוריה הגיאולוגית של האזור.

המכתש הקטן

מסלול חוצה מכתש, בעל נופים מרהיבים ביותר, חולות צבעוניים, וחשיפה למכתש בצורתו המושלמת ביותר. מסלול הליכה בינוני, אורכו כ-7 ק"מ, בין 3-4 שעות.

נק' התחלה: מביס"ש חצבה נוסעים צפונה, ובצומת הערבה פונים שמאלה לכיוון דימונה (כביש 25), בצומת רותם פונים שמאלה ונוסעים עד לפנייה שמאלה נוספת עם שלט חום "המכתש הקטן" (לכיוון מעלה עקרבים), לפני התחלת המעלה נקח שמאלה בדרך עפר, עד לחניון, שם נשאיר את הרכב.

תיאור המסלול: נתקדם בדרך עפר המסומנת באדום, נעבור בנק' תצפית מרהיבה על המכתש הקטן, ים המלח והערבה. נרד דרך מעלה עלי, ירידה תלולה (כק"מ) עד לתחתית המכתש. נחצה את המכתש לאורכו, עדיין דרך סימון אדום, עד שנגיע לשער אשמדאי המרהיב, דרכו נצא מהמכתש. ממנו נמשיך כ-1.5 ק"מ בדרך המסומנת באדום ולאחר מכן עד לחניון הלילה.

נק' סיום: מביס"ש חצבה נוסעים צפונה על כביש 90 עד לצומת הערבה, בצומת לוקחים שמאלה לכיוון דימונה, כביש 25. בק"מ ה-111 נפנה שמאלה לפנייה מסודרת עם שלט חום המכוון למכתש הקטן. נמשיך עם הכביש כל הזמן ישר עד לחניון שער אשמדאי, שם נשאיר את הרכב.

המכתש הוא תופעת טבע יפיפייה וייחודית לאזורינו. בביקור של במכתש אפשר להיחשף למאות מיליונים של שנות היווצרותו. ההליכה במכתש מלווה בסלעי חול בשלל צבעים ומצוקים אדירים מכל כיוון.

בנוכחות מדריך: נלמד על תופעת המכתש המרהיבה והייחודית כמעט לישראל, נשמע את סיפור אבני החול הצבעוניות, נכיר צומח וחי מדברי.

גבי ימין

מסלול קצר (הלוך ושוב) שבשיאו גבי מים! אורך כשעה, לא כולל זמן הבילוי בגבים.

כיצד מגיעים: מביס"ש חצבה נוסעים צפונה, ובצומת הערבה פונים שמאלה לכיוון דימונה (כביש 25), בצומת רותם (אחרי הקמ"ג- קריה למחקר גרעיני) פונים שמאלה ולאחר מכן שוב פונים שמאלה לכיוון מעלה עקרבים, כ-2 ק"מ אחרי הפנייה מחנים את הרכב בחניון לילה "מישור ימין" והולכים דרומה על שביל המסומן בירוק, לאחר כ- 30 דקות מגיעים לגבי ימין.

תיאור המסלול: גבי ימין הינם גבים יפיפיה המחזיקים מים רוב השנה, מקום מוצל ומומלץ לפיקניק (כמובן שאת הפסולת יש לקחת חזרה איתכם).

• אם מטיילים במסלול שלא בשבת או בחג יש לתאם עם מת"ם פיקוד דרום במספר 08-9902927/6

עין ירקעם

מסלול קצר (הלוך ושוב) שבשיאו גבי מים! אורך **ההליכה** כחצי שעה. **כיצד מגיעים:** מביס"ש חצבה נוסעים צפונה, ובצומת הערבה פונים שמאלה לכיוון דימונה (כביש 25), בצומת רותם (אחרי הקמ"ג- קריה למחקר גרעיני) פונים שמאלה ולאחר כ- 13 ק"מ פונים שוב שמאלה בשלט "עין ירקעם ומעלה פלמ"ח" שם מחנים את הרכב.

תיאור המסלול: הולכים **10-15** דקות על שביל המסומן בצבע ירוק, עד להופעה של סימון "שקוף" הפונה שמאלה (שני פסים לבנים שביניהם אין צבע מסמל מקום שאינו על השביל אך שווה להגיע אליו) יורדים במדרגות עתיקות החצובות בסלע, ומשם בזהירות לגב המים.

המקום הינו מוצל ומתאים לפיקניק גם בשעות החמות של היום. (כמובן שאת הזבל יש לקחת חזרה איתכם).

• **לחובבי לכת מומלץ להמשיך עם הסימון הירוק כ-1.5 ק"מ בכל כוון לתצפית על קניון נחל חתירה.**

בנוכחות מדריך: נשמע על שילוב מעניין של תופעת השיטפון יחד עם היווצרות מעיין השכבה. נלמד על חשיבות מקור המים במדבר.

נחלי ימין חתירה

מסלול של יום (אורך כ- 7 שעות) הליכה המתחיל ומסתיים **בגבי מים, בעונות היבשות הגבים עלולים להיות יבשים.**

מתאים לקבוצות מיטיבות לכת בעלות לפחות שני רכבים.

כיצד מגיעים: מביס"ש חצבה נוסעים צפונה, ובצומת הערבה פונים שמאלה לכיוון דימונה (כביש 25), בצומת רותם (אחרי הקמ"ג- קריה למחקר גרעיני) פונים שמאלה ולאחר כ- 13 ק"מ פונים שמאלה בשלט "עין ירקעם ומעלה פלמ"ח" שם חונים את הרכב.

תיאור המסלול: מהחנייה הולכים על שביל המסומן בצבע ירוק, בדרך מומלץ לעצור **בעין ירקעם.** בהמשך המסלול יש לעקוף מפל באמצעות סולם בגובה כ- 5 מ' (מעלה פלמ"ח) ואחריו הליכה נוחה בנחל. כשני ק"מ אחרי מעלה פלמ"ח,

נגיע לפיצול שבילים כחול-ירוק, ממשיכים שמאלה עם השביל הירוק שיוצא מהנחל. אחרי 500 מ' עולה השביל ב"מעלה ימין" (עלייה מאתגרת) שבראשו סדקים גדולים בסלע ותצפית יפה. ממשיכים עם השביל הירוק ולהמשיך איתו אל המכוניות כשבדרך דיונת חול **וגבי ימין**.

נקודת סיום: מהחנייה של עין ירקעם נוסעים צפונה ופונים ימינה לכיוון מעלה עקרבים, וחונים את הרכב בחניון לילה "מישור ימין".

• לפני יציאה למסלול יש להצטייד במספיק מים (לפחות 3 ליטר לאדם), כובע ונעליים נוחות. בנוסף יש להתעדכן במזג האוויר. אין לצאת למסלול בעומס חום.

• אם מטיילים במסלול שלא בשבת או בחג יש לתאם עם מת"ם פיקוד דרום במספר 08-9902927/6

בנוכחות מדריך: מסלול המלווה בתופעות טבע מרהיבות- שיטפון, גבים, מעיין שכבה, על כל אלה נספר במסלולנו. כמובן שנלמד

על הצומח המציף את הנחלים ועל בעלי החיים המתגוררים באזור. נשמע על סיפורו המרתק של מעלה פלמ"ח, ונחווה את כוחם וחשיבותם של מים במדבר.

הסנפיר הקטן של המכתש הגדול:

מסלול קצר ומעגלי עם קצת אתגר למשפחות חובבות לכת המתחיל בחולות הצבעוניים ובשיאו תצפית על המכתש הגדול. משך הטיול 2-3 שעות, בהתאם לגודל ולקצב הקבוצה.

כיצד מגיעים: מביס"ש חצבה נוסעים צפונה, ובצומת הערבה פונים שמאלה לכיוון דימונה (כביש 25), בצומת רותם (אחרי הקמ"ג- קריה למחקר גרעיני) פונים שמאלה, ולאחר כ-12 ק"מ פונים ימינה אל תוך המכתש וחונים בחניון "החולות הצבעוניים".

תיאור המסלול: מהחניון הולכים מזרחה על שביל המסומן בכחול בתוך ערוץ הנחל, עולים ימינה, חוצים את הכביש ומתחילים לטפס עם השביל המסומן בירוק העולה בערוץ, ומגיעים לתצפית. מהתצפית (בתצפית ישנה התפצלות לסימון אדום) פונים ימינה (מערבה), ומתחילים לרדת בשביל המסומן בשחור, יורדים מדרגת סלע בעזרת יתדות ומשיכים בשביל המסומן בשחור חזרה לחניון בו התחלנו.

המכתש הוא תופעת טבע יפיפיה וייחודית לאזורינו, מצויים 7 מכתשים בכל העולם 5 מהם בישראל ועוד שניים בסיני. המכתש הגדול הינו המכתש ה"זקן" ביותר (אך לא הגדול ביותר).

• מומלץ אחרי המסלול לנסוע לעין ירקעם.

בנוכחות מדריך: נלמד על התופעה המעניינת והייחודית – המכתש, נשמע את סיפורו של החול הצבעוני, נצפה במאובנים ונשמע את סיפורם.

הסנפיר הגדול של המכתש הגדול

מסלול למשפחות מיטיבות לכת (אורך כ- 5 שעות), המתחיל בחולות הצבעוניים בתוך המכתש ומסתיים מחוץ למכתש סמוך לעין ירקעם. המסלול אינו מעגלי ולכן יש צורך במינימום שני רכבים.

איך מגיעים-

כיצד מגיעים: מביס"ש חצבה נוסעים צפונה, ובצומת הערבה פונים שמאלה לכיוון דימונה (כביש 25), בצומת רותם (אחרי הקמ"ג- קריה למחקר גרעיני) פונים שמאלה, ולאחר כ-12 ק"מ פונים ימינה אל תוך המכתש וחונים בחניון "החולות הצבעוניים".

נקודת סיום: מהחולות הצבעוניים פונים שמאלה אל מחוץ למכתש, פונים ימינה בצומת ואחרי כ-500 מ' שמאלה בשלט- "לעין ירקעם ומעלה פלמ"ח". שם חונים את הרכב.

תיאור המסלול: מהחניון הולכים דרומה (חוצים את הכביש) על שביל המסומן בשחור, עולים עם השביל בערוץ נחל, עולים מדרגת סלע בעזרת יתדות ומגיעים לתצפית. מהתצפית ממשיכים לטפס בשביל המסומן באדום (חיבור לשביל ישראל) עד לפסגה, ומשם ירידה תלולה יחסית. אחרי הירידה חוצים במנהרה מתחת לפסי רכבת וממשיכים בשביל המסומן באדום עד לרכבים. המכתש הוא תופעת טבע יפיפייה וייחודית לאזורינו, מצויים 7 מכתשים בכל העולם 5 מהם בישראל ועוד שניים בסיני. המכתש הגדול הינו המכתש ה"זקן" ביותר (אך לא הגדול ביותר).

• מומלץ אחרי המסלול להמשיך לעין ירקעם.
בנוכחות מדריך: נלמד על התופעה המעניינת והייחודית – המכתש, נשמע את סיפורו של החול הצבעוני, נצפה במאובנים ונשמע את סיפורם, נעבור תצפית חווייתית על בקעת צין ואזור המכתשים.

נחל גוב קצר

מסלול קצר ומעגלי (אורך כ-3 שעות) בקניון הצר של נחל גוב הנמצא בין מעלה עקרבים הרומי לבין מעלה עקרבים הבריטי.

כיצד מגיעים: מביס"ש חצבה נוסעים צפונה, ולאחר כ-4 ק"מ פונים שמאלה לכיוון מעלה עקרבים (מול מושב עידן), נוסעים כ-20 ק"מ לכיוון מעלה עקרבים. בתחתית המעלה יש שלט-"מעלה עקרבים רומי" ולידו מחנים את הרכב.

תיאור המסלול: מהרכב יורדים אל ערוץ הנחל בשביל המסומן כחול, לאחר ירידה קצרה נפגוש את השביל הירוק הפונה לערוץ הנחל, איתו נמשיך. בשלב מסוים הנחל הופך צר ומעוקי, ויש לטפס כמה מדרגות סלע בעזרת יתדות ומדרגות חצובות בסלע, כאשר הנחל מתרחב שוב, יש לפנות ימינה לשביל המסומן בשחור, לטפס על גדת הנחל בשביל ולסיום טיפוס בעזרת סולם (כ-2 מ' גובה). חזרה עם השביל השחור אל ערוץ הנחל, לסימון הירוק, ומשם לרכבים.

נחל גוב מתחתר בסלע הקשה בצורה מרשימה וניחן במגוון של צמחייה ובעלי חיים.

• לבעלי פחד גבהים לא מומלץ לעלות לשביל השחור אלא פשוט לחזור באותה דרך שבאו (על השביל הירוק).

• כדאי להתעדכן במשרד ההדרכה אם יש מים בגבים לפני היציאה למסלול.

בנוכחות מדריך: נחוזה את עוצמתו של השיטפון דרך הזיכרונות שהוא מותיר לנו בנוף, נדבר על בעלי החיים באזור, ועל ההיסטוריה המעניינת והארוכה של אזור מעלה עקרבים.

מעלה עקרבים רומי- נחל גוב

מסלול האורך כ- **7 שעות** למשפחות מיטיבות לכת, מתחילים בעלייה תלולה יחסית בדרך מרכזית עתיקה וירידה בנחל מרשים ושופע חיים.

כיצד מגיעים: מביס"ש חצבה נוסעים צפונה, ולאחר כ-4 ק"מ פונים שמאלה לכיוון מעלה עקרבים (מול מושב עידן), נוסעים כ- 20 ק"מ לכיוון מעלה עקרבים. בתחתית המעלה יש שלט-"מעלה עקרבים רומי", ולידו מחנים את הרכבים.

תיאור המסלול: מהרכב יורדים אל ערוץ הנחל בשביל המסומן בכחול וממשיכים ישר אל מחוץ לערוץ בשביל המסומן בכחול. עם השביל הזה עולים במעלה עקרבים הרומי, העלייה היא ארוכה ומצעד לצעד נפרש הנוף של בקעת צין, מפעלי צין, והערבה. בסוף העלייה מגיעים למצד רומי עתיק (שסימון השביל המגיע אליו הוא שחור). וממנו יורדים בשביל השחור עד למפל של נחל גוב, הליכה זאת היא על מצוק ואינה מומלצת לבעלי פחד גבהים. הליכה על השביל המסומן בשחור עד המפל, ושם ירידה זהירה בשביל המסומן בירוק איתו ממשיכים עד למטה. בדרך עוברים כמה מדרגות סלע בעזרת יתדות. ולבסוף מגיעים לקניונו הצר של הנחל. וכ-700 מ' אחרי הקניון הצר מגיעים חזרה למכונת, יש לשים לב לסימון השביל הכחול שעולה מהערוץ אל הרכבים.

- לפני יציאה למסלול יש להצטייד במספיק מים (לפחות 3 ליטר לאדם), כובע ונעליים נוחות. אין לצאת למסלול בעומס חום.

- אם מטיילים במסלול שלא בשבת או בחג יש לתאם עם מת"ם פיקוד דרום במספר 08-9902927/6

בנוכחות מדריך: נחוזה את עוצמתו של השיטפון דרך הזיכרונות שהוא מותיר לנו בנוף, נדבר על בעלי החיים באזור, על הצומח המדברי, ועל ההיסטוריה הארוכה והמרתקת של אזור מעלה עקרבים.

גבעת חצבה

טיול מעגלי וקצר (כשעה וחצי), מתחיל בעלייה לתצפית מרהיבה על הערבה והרי אדום ונגמר בדיונת חול אטרקטיבית.

כיצד מגיעים: מביס"ש חצבה נוסעים צפונה, ולאחר כ-4 ק"מ פונים שמאלה לכיוון מעלה עקרבים (מול עידן), בפנייה השנייה פונים שמאלה וחונים מימין למעגל קרוואנים.

תיאור המסלול: הולכים אל הגבעה בשביל המסומן באדום, ומעפילים לראשה (עדיין סימון באדום) על הגבעה נפרשת תצפית מרהיבה על כל האזור. מהתצפית (המסומנת בגל אבנים), ממשיכים מערבה ויורדים בשביל המסומן בשחור, בסוף הירידה מצויה דיונת חול. ומשם חזרה לרכבים על השביל המסומן באדום.

- מומלץ לטייל במסלול לקראת שקיעה כאשר השמש במערב והתצפית מזרחה ברורה יותר. ומומלץ לשלב את הטיול עם ביקור בתמר המקראית.

בנוכחות מדריך: נדבר על עץ השיטה ומקומו החשוב במערכת האקולוגית המדברית, נעבור תצפית חווייתית על אזור הערבה ורכסי הנגב, נלמד על ההתיישבות בערבה, על מאפייניה, ועל סיפור הגבול המרתק.

תמר המקראית

ביקור באתר ארכיאולוגי אשר בו נמצאו שרידים משמונה תקופות היסטוריות. החל בתקופת מלכי ישראל ועד המנדט הבריטי. האתר ממוקם על צומת דרכים חשובה ולכן היה מיושב בכל התקופות.

האתר התגלה ע"י שמחה פרלמוטר, שמחה הוא יהודי משיחי שעלה מבוסטון עם קבוצת מאמינים ב-1966. הם החליטו להתיישב בערבה- יטבתה "ארץ נחלי המים" שמשם יגיע המשיח. כשהגיעו לערבה מיקמו אותם חיילי האזור במחנה צבאי נטוש, שלו הם החליטו לקרוא "עיר אובות". מספרים, שיום אחד שמחה עבר ליד התל הגדול שליד ביתו ושמע קולות קוראים אליו בעברית מהאדמה. הוא מחליט כי צריך לחפור חפירות ארכיאולוגיות במקום, ובעזרת אוניברסיטאות שונות ומתנדבים רבים, נחפר האתר ובו נמצאו ממצאים רבים מתקופות שונות.

כיצד מגיעים: מביס"ש חצבה נוסעים צפונה, ולאחר כ-4 ק"מ פונים שמאלה לכיוון מעלה עקרבים (מול מושב עידן), בפנייה הראשונה פונים שמאלה, ומחנים בחנייה המוסדרת.

תיאור המסלול: ניתן להסתובב באופן חופשי באתר ללא תשלום ולקרוא על כל ממצא ותקופה בשלטים המצויים במקום.

• באתר מצוי גם עץ השיזף הכי גדול בארץ, שיש המעריכים את גילו בכ- 2000 שנה.

• מומלץ להגיע בשעות אחר הצהריים (כשפחות חם) ולשלב את הסיור עם טיול בגבעת חצבה.

בנוכחות מדריך: נלמד בצורה חווייתית על תמר המקראית- אזור בעל היסטוריה ארוכה ומרתקת ושרידים ייחודיים. נשמע על חשיבותה של תמר בעבר הקדום לאורך ההיסטוריה שמשלב בתוכו אימפריות קמות ונופלות ועמים נודדים.

נסיעה על דרך השלום

נסיעה על דרך שהייתה

בעבר דרך הפטרולים הישראלית על גבול ירדן והיום משמשת ככביש מערכת לחקלאי הערבה, בנסיעה זאת ניתן להתרשם גם מנופיה הטבעיים של הערבה בשמורת שיזף ובגבעות תצורת הלשון. וגם ניתן להתרשם מהאופי החקלאי של תושבי הערבה כאשר עוברים בין החלקות החקלאיות.

כיצד מגיעים: מביס"ש חצבה נוסעים צפונה, ולאחר כ-4 ק"מ פונים ימינה לכיוון מושב עידן, לפני הכניסה למושב פונים ימינה בשלט "לדרך השלום".

תיאור המסלול: לאחר הפנייה נוסעים על גבי גבעות ייחודיות ולבנות הנקראות גבעות תצורת הלשון. כ-3 ק"מ אחרי הפנייה פונים שמאלה בשלט "דרך החווארים" ונוסעים בדרך עפר לראות את מאגר חצבה האוגר את מי השיטפונות שנחל ערבה. לאחר מכן חוזרים חזרה לדרך השלום, פונים שמאלה

ונוסעים כ-2 ק"מ עד שרואים סככה (מצפה שלום) והיא נקודת התצפית בה ניתן לעצור, לרדת ולהסתובב בגבעות תצורת הלשון, באזור זה של הגבעות ניתן ואף מומלץ לטייל בגבעות הלבנות ובערוצים המבתרים אותן. אחרי כן ממשיכים דרומה על דרך השלום ופונים שמאלה לכיוון עין יהב, נוסעים בין מטעי תמרים, ופונים ימינה בסופם, מכאן נוסעים צמוד לגבול ישראל-ירדן ממזרח ושמורת שיזף ממערב. מגיעים לתחילת השטחים החקלאיים של מושב עין יהב ופונים שמאלה בשלט "ג'בל חופירה" חוצים את נחל ערבה ועולים לתצפית מרהיבה (ג'בל חופירה) על כל האזור, משם ניתן לצאת לכביש הערבה דרך מושב עין יהב.

• **הדרך הינה משולטת לכל אורכה, יש לנסוע רק על הדרך המסומנת. ירידה מהרכבים אך ורק במקומות המותרים מחשש למוקשים (עקב שטפונות החורף).**

בנוכחות מדריך: נשמע על ההיסטוריה המרתקת של גבול ישראל-ירדן, על ההתיישבות בערבה והחקלאות בה, על שמורת שיזף הייחודית והמעניינת ועל ימת הלשון הקדומה שהשאירה לנו מזכרת קטנה...

שמורת שיזף

טיול קצר (כשעה עד שעה וחצי) המתחיל בהליכה בתוך נחל שיזף, ומסתיים בתצפית על הערבה.

בין מושב עידן למושב עין יהב משתרעת שמורת שיזף, מטרתה של שמורה זאת היא לשמר את נוף הערבה והמערכות האקולוגיות שהיו כאן טרם ההתיישבות באזור. בשמורה זאת ניתן לפגוש במגוון רחב של צומח מדברי האופייני לאזור, בעלי חיים ומרחבים לא מופרים. ניתן לטייל בשמורה באופן רגלי וברכב על השבילים במיועדים לכך בלבד..

כיצד מגיעים: ביציאה מהביס"ש פונים שמאלה לכיוון מושב חצבה, לפני הכניסה למושב פונים ימינה בשלט "לנחל שיזף", הכביש מקיף את המושב מבחוץ, ממשיכים עד צומת T ובה פונים ימינה, אחרי כק"מ וחצי מהצומת, הכביש יהפוך למזלג ופונים מימין למזבלה שמולכם. ממשיכים בכביש שמתעקל ימינה ונכנסים אל תוך השמורה. אחרי הכניסה לשמורה נוסעים ישר עד לראש המצפור (בראשו מאגר סגור גדול) ושם מחנים את הרכב. אחרי תצפית קצרה על האזור, אפשר לרדת עם הרכב מראש המצפור, לפנות ימינה בסימון אדום (יש שילוט לעין יהב). נסיעה של כרבע שעה עד לנחל שיזף בכביש משובש. עוצרים בסימון כחול (ליד קידוח של מקורות). ניתן ללכת לשני צדדיו עד שנמאס ואז לחזור לרכבים.

תיאור המסלול:

- מומלץ לטייל בשעות הבוקר- אז בעלי החיים בשמורה פעילים והתצפית מהמצפור נוחה יותר.
- במהלך ארבעת העשורים האחרונים מתקיים בשמורת שיזף מחקר על ציפור בשם זנבן, על מנת שיוכלו החוקרים לתצפת בקלות על הזנבנים, הרגילו החוקרים את הזנבנים לנוכחות בני אדם ולכן הזנבנים אינם מפחדים ממטיילים בשמורה ואף מתקרבים אליהם, סביר להניח שבשעה שתטיילו בשמורה יבואו אילכם קבוצות של זנבנים, למרות שציפורים אלו מתקרבות בקלות ובשמחה לבני האדם הנכם מתבקשים לא להאכיל אותם.

בנוכחות מדריך: נעבור תצפית חווייתית על איזור הערבה, נדבר על סיפור הגבול המעניין, על שמורת שיזף הייחודית ועל ההתיישבות בערבה. נשמע קצת על החקלאות בערבה. כשנרד לוואדי נשמע על הצומח המדברי, ועל הציפורים המעניינות שמבקרות בשמורה, בדגש על הזנבן.

הר מסור

טיול מעגלי ומעט אתגרי של כ-3.5 שעות המתחיל בטיפוס להר, הליכה על המצוק ובסופו הליכה בקניון המרשים של הנחל.

כיצד מגיעים: יציאה מהביס"ש לכיוון כביש הערבה, בכביש הערבה פונים שמאלה ומייד אחר כך ליד תחנת האוטובוס ימינה לדרך עפר (סימון ירוק) העבירה לכל רכב. נוסעים כ-12 ק"מ (50-40 דקות) ומגיעים לתחילת המסלול.

תיאור המסלול: המסלול מתחיל בשביל המסומן בצבע ירוק, הולכים מעט בערוצו של הנחל, ואז משמאל מתחילה העלייה אל ההר, כחלק מן העלייה הולכים על סכין (מצוק משני הצדדים), **חוויה לא מומלצת לבעלי פחד גבהים.** לאחר תצפית מיוחדת על הערבה, יורדים מההר חזרה לערוץ בשביל המסומן בצבע אדום. עם השביל חוצים את הערוץ, ועוברים לערוץ קניוני צר ויפיה שאיתו ממשיכים חזרה לרכבים.

• **אם מטיילים במסלול שלא בשבת או בחג יש לתאם עם מת"ם פיקוד דרום במספר 08-9902927/6**

בנוכחות מדריך: נשמע על תופעת השיטפון ועל הנוף שהיא מותירה אחריה, נדבר על צומח וחי מדברי ודרכי התמודדותו עם המחסור במים, נעבור תצפית חווייתית על איזור הערבה, הרי אדום ורכסי הנגב מראש הר מסור.

נחל ברק

מסלול אתגרי האורך כ-3.5 שעות בו טיפוס בעזרת סולמות ויתדות בתוך ערוץ צר ומוצל, ובסוף תצפית מרמת ברק.

כיצד מגיעים: נוסעים דרומה מביס"ש חצבה אחרי מושב צוקים בק"מ ה-115 של כביש הערבה, פונים ימינה בשלט "לנחל ברק" ונוסעים כ-12 ק"מ על דרך עפר, וחונים את הרכב במפרץ חנייה.

תיאור המסלול: משם הולכים ברגל על שביל ג'יפים המסומן בצבע כחול, עד התחלתו של הקניון הצר, בקניון מטפסים על מדרגות סלע בעזרת סולמות ויתדות, עד שיוצאים מהנחל והולכים מעל לגדה על שביל המסומן בכחול. עד מפגש עם שביל המסומן בירוק, איתו יורדים חזרה לערוץ וחוזרים בשביל ג'יפים חזרה לרכבים.

במסלול קניון מרשים ביותר וטיפוס חווייתי במעלה הנחל. לא מומלץ לבעלי פחד גבהים.

- ניתן לשלב את המסלול עם נחל ורדית הסמוך הדומה באופיו לנחל ברק, אך זה דורש הקפצה עם רכב שטח..
- המעבר בסולמות הינו איטי ולכן לקבוצות גדולות ייקח זמן רב לעבור אותם.

- מרבית הנסיעה בדרך עפר טובה לכל רכב. חלקה האחרון, כ-2 ק"מ, מתאים ל-4X4 או טנדר גבוה וחזק.
- בנוכחות מדריך:** נשמע על תופעת השיטפון המרתקת במדבר, על הנוף שהיא מותירה אחריה. בנוסף, נשמע על צומח וחי מדברי ועל דרכי התמודדות עם המדבר הקשוח.

כיפת עשת

טיול למשפחות מטיבות לכת הכולל טיפוס רב לתצפיות עוצרות נשימה על הערבה ועל הרי אדום. (כ-4-5 שעות)

כיצד מגיעים: נוסעים דרומה מביס"ש חצבה עד למושב פארן, פונים ימינה לכיוון מושב פארן, ולפני הכניסה למושב פונים שמאלה בדרך עפר המסומנת בצבע ירוק, נוסעים על הדרך עד שמגיעים לפיצול שבילים ומחנים את הרכב.

תיאור המסלול: הולכים על השביל המסומן בצבע ירוק עד למפגש עם שביל המסומן בשחור. מהמפגש עולים לכיפה עם השביל השחור ומגיעים לתצפית יפהפייה על מישורי הפארן, הערבה והרי אדום. משם יורדים עם שביל המסומן בירוק שעליו הולכים עד לרכבים.

- לפני יציאה למסלול יש להצטייד במספיק מים (לפחות 2 ליטר לאדם), כובע ונעליים נוחות. בנוסף יש להתעדכן במזג האוויר (במשרד/ sms טבע). אין לצאת למסלול בעומס חום.

בנוכחות מדריך: מסלול המשלב בתוכו היסטוריה מדהימה מתקופות שונות, נדבר על נחל פארן, הארוך בנחלי הנגב, נשמע על סיפור המים בערבה ונראה מאובנים מרשימים של בעלי חיים מתקופת הדינוזאורים!!

נחל עקרבים:

מסלול אתגרי ברמת קושי בינונית למשפחות שאוהבות ללכת. משלב בתוכו נופים מדהימים, ערוץ נחל קניוני מלא בבולדרים שנסחפו בשיטפונות.

נק' התחלה: מביס"ש חצבה נסע צפונה על כביש 90 לכיוון צומת הערבה. בצומת הערבה נפנה שמאלה על כביש 25 לכיוון דימונה. בצומת רותם נקח שמאלה עד לפנייה שמאלה המשולטת לכיוון המכתש הקטן ומעלה עקרבים. בצומת זו נפנה שמאלה ונמשיך עד לראש מעלה עקרבים- שם נקח שמאלה (סימון אדום) עד לחניון המכתש הקטן. שם נשאיר את הרכב.

תיאור המסלול: מהחניון נרד דרום מערב אל הסימון השחור ואיתו נתחיל לרדת לכיוון דרום מזרח. נתחיל בהליכה על שלוחות ההרים עד לירידה תלולה שבסופה נגיע לראש מפל מרהיב! משם נמשיך על גדת הערוץ של נחל עקרבים עד לירידה תלולה לערוץ עצמו. כשנרד לערוץ נמשיך דרומה דרך בולדרים וערוץ קניוני. לבסוף נגיע לשער צר- היציאה מהערוץ. נמשיך עם הסימון השחור עד שנפגוש בדרך עפר מצד ימין. נפנה ימינה ונלך על דרך העפר עד לחניון הלילה "עין עקרבים", שם יחכה לנו הרכב.

נק' סיום: מביס"ש חצבה נוסעים צפונה על כביש 90 עד לצומת עין חצבה בה נפנה שמאלה לכיוון "עיר אבות". נסע ישר עד שנגיע לתחתית מעלה עקרבים שם יופיע לנו שלט ימינה לחניון "עין עקרבים". נפנה ימינה ונסע על דרך עפר עד לחניון, שם נשאיר את הרכב.

בנוכחות מדריך: נשמע על עוצמתה של תופעת השיטפון בנגב, על הצומח המדברי ובעלי החיים. בנוסף נספר על ההיסטוריה המרתקת של אזור מעלה עקרבים הטומן בתוכו תקופות רבות.

מואה

אתר ארכיאולוגי יפייפה המשלב בתוכו שלוש תקופות היסטוריות- התקופה הנבטית, הרומאית והערבית. מואה היה חאן על דרך הבשמים העתיקה וניתן לראות שם שרידים רבים מתקופה זו.

נק' התחלה: מביס"ש חצבה פונים שמאלה לכיוון דרום. נמשיך צפונה על כביש 90, עד שנעבור את מושב צופר ומיד לאחר מכן נפנה ימינה לדרך עפר עם שער "מואה- דרך הבשמים". נכנס בדרך העפר וניסע בתוך נחל עומר, על סימון שבילים שחור עד שנגיע לאתר מואה. בחניון נשאיר את הרכב.

תיאור המסלול: מומלץ לסייר מדרום לצפון. לעלות הגבעה הדרומית, משם לרדת לחאן העתיק, לעלות למיצד על הגבעה הצפונית, לרדת לבריכת המעיין העתיק ולחזור לחניון איפה שהרכב.

נק' סיום: חניון האתר.

בנוכחות מדריך: נשמע על הנבטים, עם עתיק, מסתורי ומעניין שידע את סוד המים במדבר, נלמד על מה עלה בגורלם ועל ההיסטוריה של המקום לאחר שנכבש מידיהם על ידי הרומאים. נלמד על מקור השם "מואה" ועל דרך הבשמים העתיקה...